

MIRADOR

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLÍTICA

Preu: 20 cènts. - Pelai, 62. Telèf. 15300. - Subscripció: 2'50 ptes. trimestre

UN ARTISTA DE LA POLITICA

Gustau Stresemann

Al cap de vuit dies de la mort de Stresemann seria ocós recollir l'eco de la gran oració fúnebre que li han dedicat tots els diaris del món, si només ens limitàvem a la reproducció d'elogis i a l'enumeració d'èxits. D'aquest mort en parlarem molt temps: durant molts anys sovint serà útil, i a vegades necessari, fer referència a l'obra d'aquest pacifista, deixeble de Bismarck. I perquè cal tenir idees clares sobre aquest home, la seva història i la seva obra, no ens concretarem a l'estricta relació de fets.

En parlar de Stresemann cal primer tenir en compte l'història d'aquest home polític. L'any 1907, el doctor en dret Gustau Stresemann fou elegit diputat pel partit nacional liberal. Fora d'Alemanya començà a parlar-se de Stresemann durant la guerra, i cal dir que durant aquest terrible període era militarista, kaiserista, anexionista i partidari de la guerra submarina a ultrança. Proclamada la República, resta fidel a les idees monàrquiques, es situa a l'oposició i funda el partit populista, partit que, al seu començament, només tenia en compte les realitats econòmiques. Durant l'ocupació del Ruhr defensa la política de resistència. Fidel, però, a la doctrina de les realitats econòmiques, tots els desastres provocats per la resistència passiva el tornen a la realitat i, de sobte, Stresemann es declara partidari d'una entesa amb França.

I aquí comença el segon Stresemann. Fixeu-vos bé que el segon Stresemann s'inicia l'any 1923. Reconeix que la monarquia no és viable, que conduiria a la guerra civil i, en cas de triomf, tornaria a produir els mateixos fruits, el cesarisme, l'imperialisme i el militarisme i per consegüent la guerra exterior.

Els resultats d'aquesta política són l'adopció del pla Dawes, el pacte de Locarno, l'entrada d'Alemanya a la Societat de Nacions, l'abolició de la Comissió militar de control, l'adhesió al Pacte Kellogg, els preparatius per al Pla Young i l'aprovació d'aquest projecte que soluciona el problema de les reparacions i retira de Renània les tropes estrangeres. Aquesta és, en resum, la història de les dues fases del doctor Stresemann.

Era sincer aquest home? Què hauria fet dintre un any, quan l'evacuació de Renània sigui un fet i això permeti a Alemanya alçar la veu? Quina actitud hauria adoptat dintre dos o tres anys quan vingui l'hora de plantejar la qüestió del corredor de Dantzig? Perquè cal tenir en compte que Alemanya ha reorganitzat el seu exèrcit, la seva marina i les seves indústries: Alemanya torna a ésser una gran potència. El seu exèrcit és petit, però molt ben enquadrat; i en el cas d'un conflicte, en vuit dies veuríem els cent mil homes d'avui multiplicats per vint.

Sense tractar de minvar la importància de Stresemann, ni de regatejar el seu talent polític i menys la seva sinceritat, és necessari, perquè és exacte, pensar que si Stresemann no hagués existit, Alemanya probablement n'hauria inventat i descobert un d'igual, hauria trobat una persona que hauria fet la mateixa política i hauria prestat al Reich el mateix servei. L'Alemanya republicana no ha renunciat al seu paper de gran potència ni a fer tot el necessari per assegurar-lo. I és per això que, al costat d'un ministre inamovible de la guerra, hi havia un ministre d'Afers estrangers inamovible. I paral·lelament a la política pacifista de Stresemann hi ha hagut un von Seeckt i un von Gessler, i ara un Groener, tres homes que han treballat intensament i sense fer soroll en l'obra de reorganització de l'exèrcit. Stresemann era una peça d'un mecanisme que funcionava admirablement. Parlant de revenja, Alemanya encara veuria funcionant dintre el seu territori la Comissió militar de control, ningú no hauria admès diàleg sobre l'evacuació de Renània i li hauria estat més difícil reorganitzar el seu exèrcit i la seva marina. El mateix Stresemann havia definit la seva política amb les paraules famoses de l'ofensiva pacifista de gran estil.

Hem dit que si Stresemann no hagués existit, Alemanya hauria trobat l'home que hauria fet la mateixa política. Erzberger, Rathenau i Wirth l'havien ja iniciada, i no pot parlar-se de fracàs perquè Stresemann l'ha poguda continuar. Tots han desaparegut per causes fortuïtes: els dos primers foren assassinats i Wirth va perdre el seu lloc a conseqüència de les lluites de partits. S'ha dit que contra aquests tres homes hi havia un terrible handicap: Rathenau era jueu, Erzberger era catòlic i Wirth també. Stresemann era prussià, d'un bell blau de Prússia, ha dit Bainville.

Stresemann tenia encara un altre avantatge: procedia del camp nacionalista, havia estat monàrquic i militarista i un entusiasta de la guerra durant la guerra: era un convertit; i podia ara atraure cap al seu pacifisme un nombre de nacionalistes que de cap manera haurien seguit als socialistes, pedra angular d'aquesta política exterior.

Els nacionalistes no haurien tolerat que un socialista fes el Pacte de Locarno. No oblidem que el Pacte de Locarno és obra de Stresemann quan era ministre en el govern nacionalista presidit per Luther. Obtenir aquest tractat d'un gabinet nacionalista és la màxima habilitat de Stresemann.

El locarnisme, la política de Briand i Stresemann ha presidit des de 1923 les relacions entre França i Alemanya. S'ha demostrat que l'esperit de Locarno és vividor i en tenim la prova en les recents converses entre els que sempre han aparentat que el combaten, en els projectes d'aliança franco-alemanya projectats per homes de dreta, com el francès Reynaud i l'alemany Reichberg. Stresemann havia posat en evidència aquest fet, la demostració que adhuc els enemics de Locarno compten amb la política de Locarno.

Sembla que el Tractat de Locarno fou de-

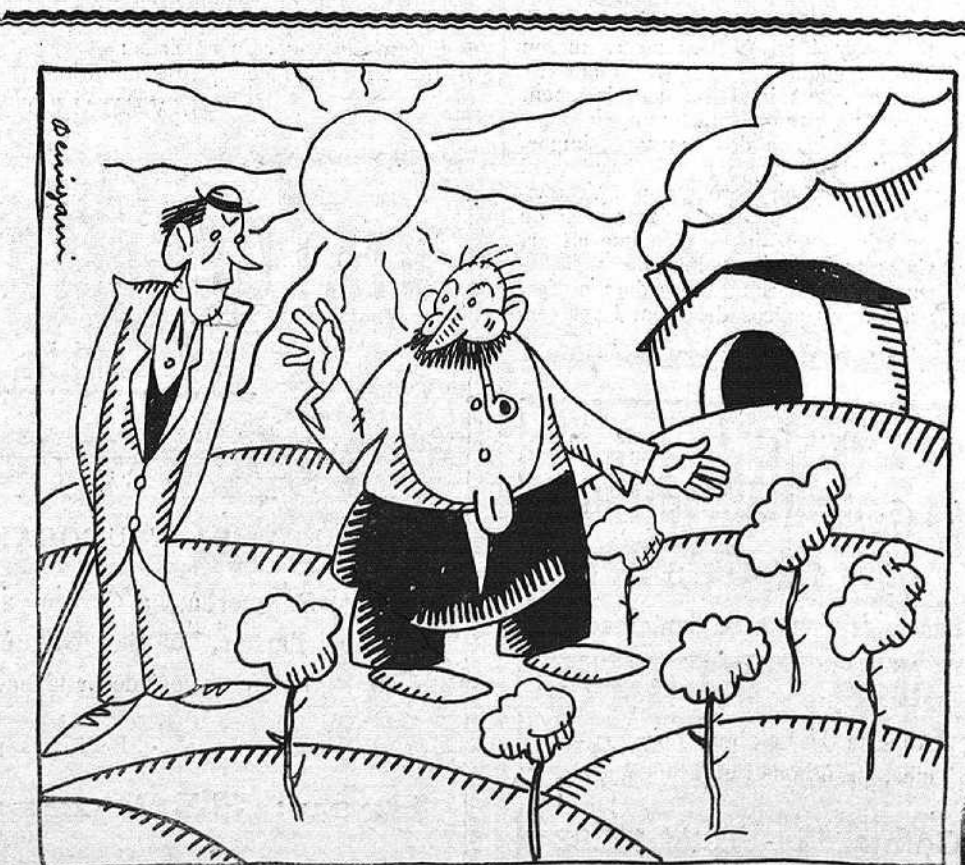

gut al desig de Stresemann de facilitar l'entrada d'Alemanya a la Societat de Nacions. I en aquest desig de veure Alemanya pacífica i lligant compromisos com un país normal, com si no hagués perdut la guerra, hi ha un sentiment de bon patriota i també un acte de sinceritat pacifista.

La íntima col·laboració amb Briand, la seva amistat amb Chamberlain havien acabat de fer donar el tomb, havien en certa manera compromès i hipotecat la política de Stresemann. Però aquesta amistat no li impedia de prosseguir la revisió lenta del Tractat de Versalles, del qual no en queda ja una meitat. Sense fer soroll havia obtingut que els 132 milars de marcs or de les reparacions es reduïssin a una quarantena i que el Pla Young expulsés del Rhin els exèrcits aliats.

Stresemann, en morir, acabava de conquerir el lloc de llibertador. Colònia, Coblença i Magúncia podrien fer-li un monument. Ha estat un treball net, ben fet, un dels espectacles diplomàtics més interessants dels nostres temps.

Stresemann estava a punt d'haver aplegat la primera part d'un gran programa. En què hauria consistit la segona part? On hauria arribat el redreçament d'Alemanya? Com hem dit, el programa de la primera part era preuissat pels alemanys i ha estat executat brillantment per aquest gran deixeble de Bismarck. Quant a la segona part, Stresemann se n'ha emportat el secret. Tot fa creure, però, que els encarregats de dur-la a terme seran els socialistes de la tendència Breitscheid, el polític de la reconciliació, encara que la mort del gran ministre populista ha estat massa prematura perquè Breitscheid pugui sortir des d'ara al primer pla de l'escena.

IL-LUSIONS DE PROPRIETARI

— Doncs sí, confio que aquests pins, cuidant-los com els cuido, aviat se'n faran seculars.

Els dijous blancs

LA FALTA D'IMAGINACIÓ

Després de «la femme coupée en morceaux», la premsa francesa té un altre tema truculent a explotar: la tràgica mistificació del dit marquès de Champaubert.

Com tothom deu saber, aquest lladre que de debò només es deia Passal, es va enterar viu amb intenció d'aparèixer com a víctima d'una societat secreta i justiciera batjada els «Cavallers de Temis» la qual volia castigar-lo pels seus robatoris antics, alguns d'ells en complicitat amb una tal Maria Lluisa Noirait que es feia dir, medievalment, Gisèle de Gisors.

L'imaginatiu Passal no va plànyer res quant a «mise-en-scène», com tampoc l'havia establida en altres gestes anteriors seves.

Ara resulta que tota l'escenografia desplegada per Passal era un truc de publicitat per llançar les seves Mémoires. Es comprèn que n'hauria resultat de l'obra d'un home així. Ens hem perdut un fulletísta capaç d'ectipsar Ponson du Terrail.

Indubtablement, no es trobarien gaires, potser cap, editors ni autors capaços d'inventar un truc de publicitat d'aquesta envergadura. Ni a l'Amèrica del Nord, país model de la propaganda truculent, ni a França, on els editors no necessiten que els descobreixin trucs, no es deuen haver fet moltes provatures com la de Champaubert.

Però aquest afer no el voldríem tocar, ni que sigui lleugerament, sota l'aspecte de la propaganda editorial. Si de vegades ens trobem endarrerits en aquest ram, una truculència de tan mal gust no arribem a desitjar-la.

Volríem només pendre'n peu per parlar, no pas de la manca d'imaginació de la nostra gent de lletres, sinó de la dels nostres lladres i criminals.

Mal que ens pesi, mal que el sentiment, que tants posseïen, d'exaltar totes les coses pròpies se'n senti mortificat, en matèries punibles no hem produït cap obra mestra des de temps immemorials.

Ja comptem per endavant que algú es pensarà — o escriurà com si ho pensés — que nosaltres desitgem de totes passades una florida de robatoris i assassinats que ens doni dret a un lloc honorable en la classificació internacional, i d'aquesta feta ens titllarà de dissolvents, demoralitzats i desmoralitzadors, corrosius, destructius i altres adjectius derivats i similars.

Si creïssim en la bona fe dels que ens han de dir aquests penjaments, diríem que ens limitem a constatar un fet, que també deuen haver observat, sabent-los molt de greu, els directors de certs diaris. I afegiríem encara que, pel que fa a MIRADOR i a la mena d'original que s'hi publica, aquesta millora qualitativa de la delictuositat no ens interessa personalment gens.

Amb l'evident perill que té involucrar qüestions, gairebé es pot trobar simptomàtica la falta d'imaginació que comentem. Diverses persones, parlant de la literatura catalana contemporània, han notat l'escasença imaginativa que durant molts anys ha reduït la novel·la a un conreu no gens intensiu, i ha mantingut la literatura d'imaginació, en general, en una notable desproporció en esguard dels altres gèneres.

Algun teoritzador (teoritzar és la cosa més fàcil del món) reitruiria tot allò de l'esperit pràctic, positiu, que toca de peus a terra i altres fal·làcies per l'estil.

Es dona, però, el cas que enlloc com acl no abundin tant els somiatrutes, a despit de la fama de materialistes que posseïm, i en canvi som gent de poca imaginació.

Personalment, no sabríem pas què fer-hi, no sols perquè coses així fan de molt mal arranjat, ans també perquè no tenim cap solució a la mà per oferir.

I el dia que la trobem, no vacilarem gens a fer-la servir, no pas per a la comissió d'actes delictuosos, sinó per a prosseguir la tasca de destarotament dels babaus que és, ara per ara, de les més útils que es poden fer.

C.

MIRADOR INDISCRET

Dia del llibre... o del llibrer?

Davant del formidable èxit de la Diada del Llibre, un periodista s'expressava així: — Demostrarem ésser uns veritables ases si l'any que ve, en tal dia com avui, no llençem un llibre al mercat... Un altre li va contestar: — No és pas llençar un llibre el que cal. El negoci està en montar una llibreria. Aquests sentimentals...!

Del sopar a Carles Bohigues

D'aquest sopar es pot dir que hi concorregué el bo i millor de Barcelona. Val a dir que l'homenatge s'ho mereixia.

Tal com s'havia anunciat, després de sopar els assistents foren invitats a visitar la trampa de les meravelles lluminoses, és a dir, la instal·lació subterrània. És una veritable fàbrica, plena de commutadors, interruptors, aparells registradors, motors, bombes, etc., etc. La majoria, poc familiaritzats amb la tècnica, s'hi embadalien.

Un enginyer feia les explicacions necessàries, que encara augmentaven l'embadaliment.

Però En López de L'Esquella no es comovia i rondinava a cada pas:

— Tot això és cosa dels alemanys de l'A. E. G.

Una mica més i s'hauria pensat que havia assistit al sopar ben bé perquè sí.

Roviralta, conferenciant

En Josep Maria Roviralta fou l'encarregat d'oferir l'apat a Carles Bohigues. La seva fama de «causeur» i d'humorista va sofrir un cop seriós. El devia imposar la solemnitat de l'acte i es va creure obligat a fer un parlament de tons elevats que constituïa una «barba» memorable.

Més que un discurs fou una conferència que potser hauria augmentat la cultura i el gust estètic dels comensals si no fos que després d'un sopar ningú no està per dissertacions.

Algunes persones col·locades prop de l'orador diuen que la primera part de la lliçó fou dita en castellà i l'altra en català. L'entusiasme de l'auditori, creixent cada cop més, no deixà sentir les últimes paraules ni les penúltimes. Sense aquest vessament, hi ha qui creu que el discurs encara duraria. No calia, la bona voluntat ja estava prou demostrada. Tothom se'n recordarà.

La frase lapidària

De tots els discursos en queda una frase cèlebre, aquella que fins sobreviu a l'home que l'ha pronunciada. El discurs d'En Roviralta no passà sense aquesta frase. Es tractava de definir l'espectacle màgic que els comensals tenien davant, i potser el que entra pels ulls no necessita gaires definicions.

Però els poetes són els poetes. En Viura ja va dir que en Roviralta havia esguerrat la vida. En efecte, l'autor de Boires baixes havia de seguir fent rajar la inspiració, i no pas dedicar-se a aplotar milions com un vulgar milionari.

El poeta traï l'industrial, i aquell va fer dir a aquest que els jocs d'aigua eren «una sinfonia de luz y de color».

Deu l'hi pagui. Ara ja sabem què dir quan ens preguntin què són les fonts de Montjuïc. Direm com un llorot: «Són una simfonia de llum i de color» i quedarem més descansats que En Roviralta.

Les trames de l'ofici

De La Veu de Catalunya: «La quartilla lliurada per Sir Austen Chamberlain al nostre redactor i al de l'Agència Fabra, els dos únics que l'han visitat al seu yacht «Dolphin», diu així:» (segueix la transcripció).

En realitat, Melcior Font, el redactor de La Veu, no va anar més enllà de la passarella del yacht, mentre Joan Tomàs parlava amb Chamberlain i n'obtenia l'autògraf que publicuem a la pàgina 3.

Melcior Font, però, sap que un periodista, mal sigui ex-poeta, no pot dar-se per vençut als ulls del públic, i amb el seu cop s'ha apuntat un mèrit superior al de qualsevol floreta de jocs florals de barriada.

Rectificació

Sabem que el sobre-realista J. V. Foix està enfeinatíssim desmentint pertot arreu aquell «Mirador indiscret» en el qual li atribuïem que havia assistit a un dinar a can Dalí, a Cadaqués, l'etiqueta del qual sembla que era el democràticíssim taparrabos. També nega que mai s'hagi banyat amb maillot de dona, com fa córrer el noi Padilla. L'home afirma que l'única extravagància que s'ha permès aquest estiu ha estat la de passejar-se pel Port de la Selva amb la camisa fora dels pantalons.

Per la nostra part ho fem constar sense treure-hi ni afegir-hi absolutament res.

Una resurrecció

Al darrer número de la revista Excursiisme hi ha una important ressenya del II Campament de Catalunya, que tingué lloc a darrers del mes passat a Vilassar de Dalt. La ressenya acaba amb una relació d'objectes trobats i una altra de perduts. Entre aquests darrers hi ha el llibre «Lo Geni Català», poema del Dr. Falp i Plana, apòstol del vegetariàisme.

Hem quedat literalment parats de saber que encara tenia lectors, i encara més que en un campament de prop de dues centes persones calgui endur-se'n aquell poema per tal de passar l'estona.

I ara recordem que quan va sortir, el seu autor va demanar a En Josep Carner que parlés de l'obra en algun lloc. En Carner, davant el terrible compromís, anava de dil·lació en dil·lació. Per fi, no quedava escapària. Però la sort afavorí el crític-poeta.

Una revisteta estava a punt de morir. En Carner ho sabia i escriví un primer article ple de consideracions sobre la poesia èpica i altres generalitats per l'estil. Acabava anunciant que en un segon article parlaria de Lo Geni Català concretament.

La revista morí, com En Carner sabia que havia de succeir, i no aparegué mai enlloc la crítica promesa.

Flors d'àlbum

A can Solé de la Barceloneta, el restaurant que continuà essent de moda fins el dia que posin estovalles, ja gasten àlbum.

Tothom hi va dient la seva.

L'Alcàntara i Gusart, redactor d'El Dia Gráfico, hi ha escrit: «República? Monarquia? Llagosta!»

No deixa d'ésser un bon programa. Molts, encara que no l'han proclamat, el segueixen. El mateix Cambó, posem per cas.

El millor pensament, però, és el de Pere Comas, de L'Opinió:

«El dia que es proclami el comunisme — diu — vindré ací a dispesa.»

L'incondicional decebut

Un grup de bergadans entusiastes de Ramon Vinyes van fer expressament el viatge a Barcelona per assistir a l'estrena de Peter's Bar. L'excursió era certament complicada; calia entornar-se'n acabada la funció gràcies a una tenebrosa combina de taxis, trens i autòmibus.

En sortir del Teatre Nou, vàrem sentir un dels entusiastes bergadans que s'exclamava:

— I per tot això hem tingut d'armar aquest sagramental?... Els únics trossos de l'obra que m'han agradat eren quan tocava la pianola...

Més val no badar

El tennisman Tarruella es trobà un dia amb un subjecte de no massa bona fama, el qual li proposà «una partideta» amb el joc de cartes. Tarruella, amb tota la bona fe, es deixà convèncer. S'assegueren, doncs, i començaren a jugar. Tarruella es tragué un duro de la butxaca i el posà sobre la taula. L'altre «on portava canvi» i jugà sobre paraula.

S'anima la partida. I Tarruella, després d'algunes alternatives, començava a guanyar. Guanyava, guanyava, fins arribar a les sis centes pessetes. Però, damunt de la taula seguia no havent-hi més que les primeres cinc pessetes posades per Tarruella.

A la fi, l'altre proposà que, per acabar, es «fessin» les sis centes d'una vegada.

— Molt bé; molt bé — digué Tarruella —, totes les sis centes. Totes menys el duro.

I es ficà la moneda a la butxaca.

Arquitectura nova

Un dels joves arquitectes que varen presentar aquella magnífica exposició de l'any passat a les Galeries Dalmau, va enllestir recentment una casa, model acabat de les normes arquitectòniques més de darrera hora.

El client va anar a visitar-la. L'arquitecte el va acompanyar en la visita i el va fer fixar en els més petits detalls i, d'una manera especial, en la claror que dominava tota la casa, gràcies a la disposició moderníssima de les finestres.

— Sí, ja està bé — va dir el client. M'agrada, m'agrada força. Però, escolti, on m'ha posat el quarto fosc?

I tan secret

De cronista de societat, es firmava Apolo. Feia les cròniques més involuntàriament divertides que s'hagin fet a Barcelona. Arribà a dirigir un diari, El gran diario o un títol així, quatre pàgines tirades en màquina plana.

Un dia el veírem retratat a El Dia Gráfico, amb uniforme d'algun càrrec de la cort pontifícia.

Quan el tractat del Laterà, semblava que fos cosa d'ell, tanta importància es donava.

L'altre dia se'n parlava en un grup.

— Crec que és cambrer secret del Papa — va fer un.

— I tan secret — saltà un altre — que ni el Sant Pare el coneix.

En resum, es diu Apolonio de Arolas.

Relativitat

Escriví mossèn Jaume Collé a la Gazeta de Vich:

«Per lo Stresemann aquell no passarà de Verdun i la derrota que tornà a la França l'Alsàcia y la Lorena, fou una lliçó que influí poderosament en son esperit de adolescents»...

Stresemann, en temps del no passarà, tenia trenta set anys.

Ara, que per a la robusta alzina centenària de Vich, trenta set anys són una èdat de criatura.

Un drama amb sorpresa

Al Còmic estan a punt d'estrenar un gran espectacle titulat *Cleopatra*. L'autor de la lletra i *pàgano*, don Vicents Pardo, no és pas un inèdit.

En plena guerra va escriure ja una comèdia: *Los aliados*.

— És una obra de truc—deia als amics—. La gent hi anirà creient trobar-se amb una obra a favor dels aliats i... resulta que els aliats són els veïns d'una casa que s'uneixen contra la portera.

Aquest truc (?) ens recorda el que tenia preparat, per una obra seva, En Pere Miquel, aquell famós redactor de la vella *Publicidad*.

— He fet un drama espantós i de sorpresa. Al tercer acte, l'obra està ja acabada i els espectadors es queden tots f... — I la sorpresa?

— La sorpresa és que hi ha encara un altre acte.

Un cartell carbassa... i 60.000 duros

Aquell rètol de color de rosa que *El Mati* exhibia en un primer pis de la Rambla de Canaletes, del qual el sol ja s'havia menjat tot el rosa i l'havia deixat amb color de malalt que demanava els sagraments, ha estat substituït per un altre cartell flamant de color de carbassa. Hem de reconèixer que té el seu valor que un home mateix no s'avergonyeixi de confessar les seves trifulgues. No hi havia cap necessitat d'alludir la carbassa que el públic ha donat al novell diari catòlic dels Joseps Maries.

Pero, és el que ells deuen dir: — Que ens vinguin al darrer, quan acabem de cobrar 60.000 duros d'unes quantes ànimes caritatives.

Savis a primer rengle de ring

Abans del combat de boxa pel Campionat d'Europa Flix - Bernasconi, només un crític d'aquest esport, Critias, el més intel·ligent, digué que la victòria seria del català.

Després del combat, tots els que havien dit que guanyaria Bernasconi, varen començar la seva crítica dient: Nosaltres ja havíem dit que el guanyaria seria Flix...

Es veu que en aquest món no hi ha com tenir barra i tirar al dret. És clar que ja es compta que el lector d'esports té en general una intel·ligència molt limitada. Però això de dir que és femella quan se li ha vist el que se li ha vist, ja ho sap fer el públic mateix sense necessitat de crítiques.

L'«esbandiment» d'En Vinyes

«Fou ahir a la nit quan, per una veritable casualitat, sotjàrem la seva silueta de franciscà que s'esbandia entre la multitud de rostres de la Rambla de Canaletes.»

Això ho escrivia el poeta Joan Póvil i Adserà parlant del seu col·lega En Ramon Vinyes.

Franciscà En Vinyes? Franciscana la silueta d'aquest poeta obès i d'annunzià?

Francament, això està més mal pensat que mal escrit. Ni a Gandesa, ni a Olesa, països molt simpàtics on En Póvil compta els admiradors per legions, poden escriure aquest *sotjar* i aquest *esbandir*.

Póvil! Póvil! Després faràs córrer que et tenim bola!

Espectacle edificant

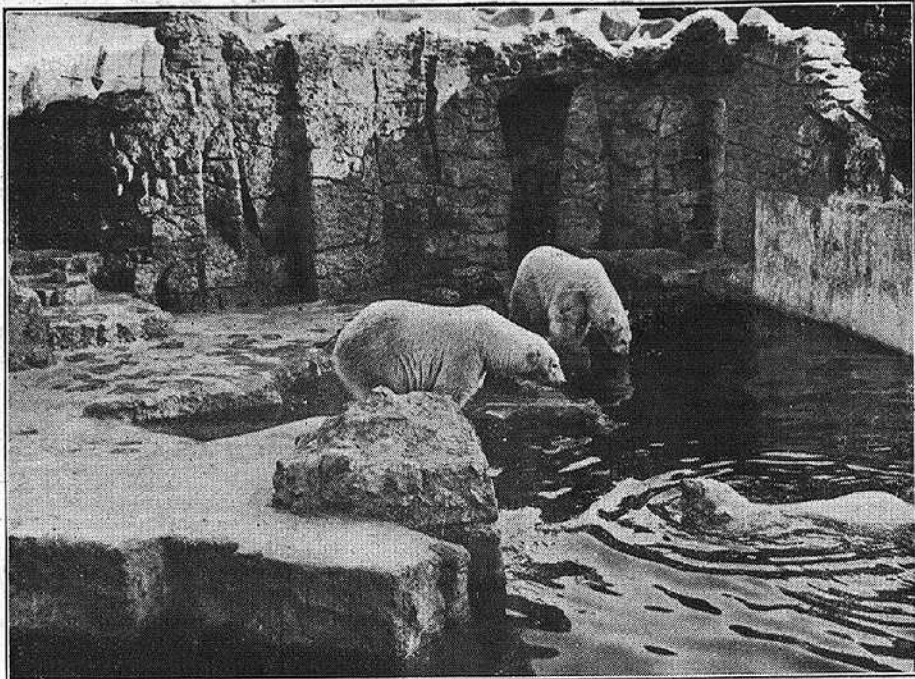
Recentment, en uns articles dedicats a les aigües i a la llum de l'Exposició deïem que molta gent es passa hores i hores seient davant el gran brollador i la cascada, com davant d'un altar.

Un fet observat per tres o quatre persones dignes de crèdit confirma el nostre comentari. Durant els dies del Congrés de les missions s'han passejat per Montjuïc batallons de freres i monges de la més insospitada varietat. A risc de dissipar-se una mica, algunes comitives varen sortir de l'Exposició més enllà de mitja nit. I va ésser de nit, prop de les dotze, quan pogué observar-se que quatre monges havien pres seient davant la cascada del Palau Nacional i, tot mirant embadalides, anaven passant el rosari.

Segurament aquesta actitud defensiva contra una temptació tan forta de concupiscència dels ulls, el maligne esperit devia quedar definitivament destorçat.

De com es va a mercat de feres

Dies enrera els diaris portaven que havien desembarcat una pila de bèsties noves per a la col·lecció zoològica del Parc. Hi havia serps, foques, cérvols, ximpanzés, cangurs, óssos i una colla d'animals més. Sabíem, a part, que la instal·lació havia estat millorada, i que anava a inaugurar-se alguna secció nova. Varem anar a emprendre de seguida el nostre amic, el senyor Rossell i Vilà, el conservador del Parc Zoològic de Barcelona, que d'ara endavant canvia el nom pel de Jardí Zoològic.

— Venim a fer-vos xerrar — li férem — i que ens digueu a quina hora voleu que us fem venir el fotògraf perquè retrati les bèsties noves.

I va començar a xerrar.

El Parc zoològic de Barcelona està mal emplaçat, perquè amb l'Ajuntament antic s'havia fet la proposta de traslladar la nostra col·lecció als terrenys del Falcó, però aquests terrenys, de la Baronessa de la Barra, estan en plet i es va haver de deixar córrer. Algú va proposar de traslladar-la a Montjuïc. Montjuïc encara era un campament de gitanoes. En Rossell i Vilà, home coneixedor de les necessitats d'una col·lecció zoològica, va desenganyar els que s'havien enamorat de la idea.

Mentrestant el nostre Parc havia anat decaient. Se n'havien apoderat els trinxeraires, les gitanes — que escuraven amb bonaventures i altres martingales els moneders — i la gent sense feina. S'havia deixat decaure tant, que en els darrers temps era rar de veure-hi cap senyora, perquè la concurrència que s'hi trobava no era massa agradable.

Avui per entrar a veure la col·lecció zoològica del Parc es paga un ral, llevat dels dissabtes en què l'entrada és franca. Doncs bé, els dissabtes el parc zoològic de Barcelona resta convertit en un munt d'escombraries. Papers, peles de tota mena de fruites, restes de menjar, tot plegat omple una pila de sacs.

Les gàbies dels animals queden plenes de pedres i de sorra que el públic hi tira. Els altres dies, quan es paga un ral, el parc és tan net quan s'obre com quan es tanca. Potser per a corregir això l'entrada que ara val un ral s'apujarà a dos rals, i els dissabtes, ara gratuïts, es posaran a ral. (Es clar que la selecció de públic, impedit que del Parc se n'apoderessin els trinxeraires, podria fer-se amb uns números de la guàrdia urbana.)

Amb els ingressos que s'obtinguin d'aquest augment de preu, es faran instal·lacions noves, es podrà augmentar el personal que en té cura, es portaran animals nous, i a major nombre d'animals les renovacions seran més freqüents.

Com que el parc-zoològic no podia seguir en el camí de decadència que duia, s'ha pensat que havia arribat l'hora de començar a rehabilitar-lo. I En Rossell i Vilà va marxar a Hamburg i ha portat 92 animals.

Entre aquests 92 animals hi havia dos

tamarins — vulgarment dits óssos formiguers — originaris d'Amèrica, propis dels països tropicals, que al cap d'un mes d'estar a Barcelona s'han mort de crisi d'aclimatació.

Entre les espècies noves hi ha un cérvol vapti, canadenc, el rei dels cérvols, puix que és l'espècie més grossa que hi ha. Després hi havia tres cérvols d'Escòcia, blancs, un mascle i dues femelles, però una de les femelles es va trencar una cama i en ésser a Barcelona se li va gangrenar.

se idea de les proporcions del seu negoci — un negoci que hom imaginaria que només rep comandes de tard en tard — només cal dir que té quatre camions que continuament van i vénen del moll al jardí zoològic.

Per a comprar petits animals, Anvers és bona plaça, i per a ocells de les colònies holandeses, Amsterdam i Rotterdam, amb dues ciutats amb marxants de certa importància.

Per anar a mercat d'animals per als jardins zoològics la millor època és la primavera perquè els països estan molt poblats de cara a l'estiu. Hi ha hagut diumenge d'estiu que al parc Hagenbeck d'Hamburg han despatxat 120.000 entrades. Cap diumenge no baixa de 100.000. De vegades hi ha jardins que adquireixen animals només pels mesos d'estiu tan sols, comptant ja que en venir els freds certes espècies no podran resistir i moriran de crisi d'aclimatació. Però mentrestant ja se n'ha tret partit.

Quan els 92 animals adquirits per En Rossell i Vilà a cal senyor Hagenbeck d'Hamburg venien cap a Barcelona, el vaixell duia un carregament important de fenc, de moltons i de peix per alimentar-los, però es va aturar encara a Vigo a adquirir peix fresc per a les foques.

Aquestes foques podran ésser admirades en la instal·lació adequada que avui s'inaugura. El jardí zoològic del Parc ha estat engrandit fins a l'escalinata del pont de la Marítima, tot l'espai de 10.000 metres quadrats que enfronta amb les cavaleries de la guarda urbana. Hi tenen també instal·lació a propòsit els óssos blancs, en les coves, grutes i fossos del cas; els simis (una gàbia per a 30), el ximpanzé, els hamadrias... S'inaugura encara un aquàrium-teràrium projectat per un italià especialitzat en aquesta mena de construccions. En l'aquàrium hi ha aigua dolça per als peixos de riu i aigua salada per als peixos de mar. Al terràrium hi ha tota mena de rèptils: 7 o 8 serps boas i pitons, llargandaixos, algun d'ells de més d'un metre de llargada, i una pila d'espècies més.

Aquest aquàrium-teràrium despertarà de seguida la curiositat dels barcelonins i cal esperar que creixerà l'afició a visitar el nostre jardí zoològic.

En resum, Barcelona pot dir que té un jardí zoològic que comença a fer goig. Els

infants correran de seguida a veure les espècies noves, s'ho diran els uns als altres, i és possible que el revifament que s'ha començat a experimentar des que s'ha posat preu a l'entrada, en el nostre Parc decaigut, vagi cada vegada en augment, i arribem a tenir una col·lecció d'animals presentable i estimada de tothom. El dia que així sigui hauran fet content a En Rossell i Vilà, aquest home de barba apostòlica que cada any a entrada d'estiu va a mercat de feres i que s'estima tant els seus animals — que són de Barcelona —, que si li sortiu a parlar dels dos óssos formiguers que se li han mort de crisi d'aclimatació, no pot reprimir una mena de congestió a la gorja i us diu amb la veu com entelada:

— No em parlem dels pobres tamarins.

J. VENTALLÓ

L'APERITIU

Sobre el dia del llibre. — Una vegada va imposar la moda el joc del «diàvol». Totes les criatures d'aquell temps feien patinar damunt d'un cordill dues paperines de fusta enganxades pel bec. Després el «diàvol» saltava allí on podia, i l'any en què el joc va fer el pinyol, les fàbriques de vidre i de terrissa van augmentar un 400 per 100 llur producció. La meitat de persones que es passegen per la Rambla amb el nas aixafat, deuen aquesta desgràcia a les trompades rebudes amb els «diàvolos». Després d'aquesta moda, n'han vingut altres de singulars: la de mastegar goma, la de dur una trenzalla blanca a les armelles, la de premar el morro del gossos, la de considerar l'adulteri com una ganga, i la de depilar el ventre dels ratolins.

Ara és una moda el Dia del Llibre. Aqueix any ha agafat unes proporcions molt més fortes que l'any passat.

El Dia del Llibre s'ha posat a l'altura al·lucinant dels cap-al-tards barcelonins. S'ha vestit de pipermit amb gel i de mantega salada, com els senyals lluminosos i els ulls de les senyoretes.

Tothom, amb l'esquer del deu per cent de descompte, ha anat a comprar llibres desesperadament, amb la mateixa desesperació que en temps anteriors el públic es tirava dintre les esglésies el dia de Dijous Sant. Fins els paralítics, els mutilats, i aquelles que amb prou feines tenen esma per respirar, s'han fet dur a coll i be a les llibreries. Els banquers, els milionaris, han anat a comprar una novella de tres pessetes perquè les venien a 2,70. Algun domador d'elefants ha robat tres carteres als transeünts per anar a comprar una obra estimulant. Tots els prostíbuls, han treballat més que de costum per poder contribuir a la difusió de la cultura.

Els llibreters s'han empecat trucs rutilants per vendre. En López-Llausàs ha plantat al mig de l'açera un fanal de tots colors que semblava que anunciés el circ Gleich. En aquest fanal, entre altres pintures magnífiques, hi havia un ninot que volia ser la meua caricatura. A mi m'ha semblat que em veia com si sortís de l'hospital i anés a cercar vint centims per un plat de sopa. He tingut la visió exacta del moment en què aniré a demanar caritat, que és la fi que ens mereixem tots els que fem aquesta cosa tan mal intencionada i tan immoral que se'n diu literatura.

Altres llibreries han llogat una gramola que ha cantat «tangos» de sol a sol. Altres han posat tres lloros vius i un tigre dissecat per atraure el client. Altres han fet servir el propi autor d'atracció. Hi ha hagut discursos al mig de la Rambla, i la llibreria s'ha convertit en gran rulota tradicional i hem pensat en els temps romàntics de *L'alegria que passa*.

Tot això és magnífic i encoratjador. Si la febre pel Dia del Llibre augmenta, la propaganda serà també més viva i més excitant. Quan guanyem en cultura i llibertat, als aparadors de les llibreries s'hi posarà un cinema projectant al viu les aventures galants dels autors de més venda.

Un any resultarà que això és fet. I aleshores es projectaran les aventures de les senyores dels autors, i tindrà més venda aquell que resulti més víctima d'infidelitat que els altres. Totes aquestes «reclames» seran una pura delícia, és possible que s'arribi a produir l'espectacle dels autors lligats amb cadenes, vestits de saltimbanquis, o bé tancats dintre d'una gàbia només que amb un eslip amb unes pines als dits que serviran per treure's la pell els uns als altres. La propaganda no té cor i el comerç no té entranyes, i la moda és la moda.

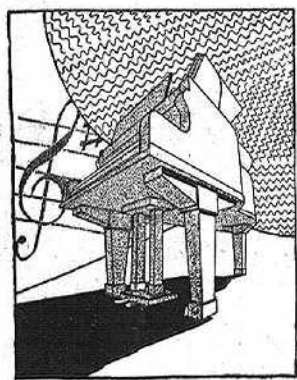
Després del Dia del Llibre, hauríem de procurar crear dies de tot el que es presenti, fins que durant els dotze mesos sempre fos el dia d'una cosa o altra.

El Dia de les Dentadures Postisses, de la Morfina, dels Gasos Asfixiants, dels Escapularis amb Indulgència Plenària, tot això amb rebaxes intel·ligents, convertiria el món que vivim en una cosa flexible, civilitzada i delicadament pintoresca.

Hi ha gent d'un sentimentalisme corrosiu, que no està d'acord amb l'aire de paradoxa que van agafant les exigències de la moral i la cultura. Aquesta gent més valdria que s'hagués mort la tardor de l'any 1918.

A nosaltres ens agrada el Dia del Llibre, no perquè venem més que el altres dies, ni per les poques pessetes que ens entren a la butxaca, sinó perquè veiem que el llibre deixa d'ésser una cosa trista, muda, sorda, gris i encartonada. Perquè veiem que en el llibre es filtren les rialles de les modistes i els escarafalls de tots els poca-vergonyes de punta; perquè el llibre és un espectacle de llum, de color, de deliciosa fantasia, que és en el fons del fons el que ens commou, i en el fons del fons voldríem que la nostra sang i el nostre estómac es convertissin també en un deliciós espectacle de llum i de color.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

CHASSAIGNE FRÈRES

Casa fundada en 1864

PIANOS - AUTOPIANOS

Terminis Més de 31.000 en ús Lloguers
TELEFON 16086 - CLARIS, 43 - BARCELONA

Joies d'ellotjes
L. Roca
Rambla del Centre 33.
Passatge Bacarà, 2.

"La Montserratina"

COQUES

Panets de pinya o de Santa Cecília

Aquesta Casa elabora pocs articles, però bons i en abundància

Comtal, 15 - Telèf. 13583

VIATGES MARSANS, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

EXCURSIONS

PER MEDI D'AUTOCARS LUXOSOS I CÒMODES

a Ribes, Puigcerdà, La Cerdanya, Font-Romeu, Vall de l'Aude, Foix, Tarbes, Lourdes, Bagnères de Luchon, Vall d'Aran i instal·lacions de La Canadiense a la província de Lleida

Deliciós viatge d'estiu - Bellíssims panorames pirenaics - 7 dies de viatge

Preu: 350 pessetes (incluïts els hotels)

LA CRISI TÈXTEL

Una experiència lamentable

De molt temps ençà la indústria tèxtil — excepció de la del gènere de punt — coneix una fonda crisi que gairebé ha arribat a revestir un caràcter crònic. Aquesta situació ha estat provocada per diverses causes, la majoria derivades de l'estroncament de negocis i de la baixa de preus que sorgiren una vegada acabada la guerra. El desgavell que l'esmentat col·lapse provocà encara no ha estat liquidat del tot, i fins que ho sigui serà molt difícil veure situada la indústria tèxtil en un pla de prosperitat.

Tal vegada s'hauria avançat molt de camí si hagués existit una col·laboració o avenença entre tots els fabricants. Però, per desgràcia, la nostra gent no és pas gens amiga de la col·laboració, de les associacions ni dels sindicats. I per això tota la indústria es trobà impotent per sostenir i rescatar-se de les pèrdues sofertes no sols en diner, sinó també en condicions de negoci i d'exploració industrial.

Repetides vegades ha calgut anar al Govern en sollicitud d'ajuda i protecció i, com és natural, aquestes dues coses no han estat mai el remei que la indústria necessitava. I amb protecció o sense la indústria ha fet esforços gegants per a sostenir-se del pesombre de la crisi que la té engrapada. Perquè cap protecció oficial no podrà evitar un capital industrial insuficient, una producció irregular, uns preus ruïnosa i algunes altres qüestions que són la raó fonamental de la situació anguniosa de la indústria tèxtil.

El remei havia d'ésser obra conjunta dels mateixos industrials, però en lloc d'això cadascú anà a la seva i se sostingué com va creure millor sense pensar ni recordar-se que l'esforç personal, si bé és una qualitat admirable, és impotent per a remeiar el mal de tota una col·lectivitat.

Cal constatar, però, que hi hagué alguns fabricants que tingueren una visió encertada de la situació on es trobaven i de les mesures que calia emprendre. La llàstima va ésser que tot l'encert que tingueren en encetar la manera de salvar-se no sabessin mantenir-lo en l'adopció dels detalls que havien de fer fracassar o triomfar llur projecte. No n'hi havia prou de crear un trust. Calia que aquest trust ho fés realment i que es comportés com a tal. Calia anar a l'absorció de determinats competidors i a l'anul·lació dels restants. Calia, també, establir una reducció d'articles i unificar-los, amb un mínim de despeses, per tal com cada fàbrica quedava limitada exclusivament a la fabricació d'una o dues classes úniques.

El trust dels fabricants dels velluts no va fer cap d'aquestes coses. Nasqué incomplet, no unificà els articles ni establí cap especialitat única. De fet el trust només regulava els preus, però com que no havia anul·lat o absorbit els possibles competidors, a cada temporada es trobava dificultada la col·laboració de la producció, la qual cosa l'obligava a malvendre els productes d'una manera més o menys enginyosa.

Les conseqüències d'aquesta experiència eren de preveure. Els fabricants de velluts han dissolt el pacte que havien establert i cada un d'ells torna a la llibertat d'acció primitiva.

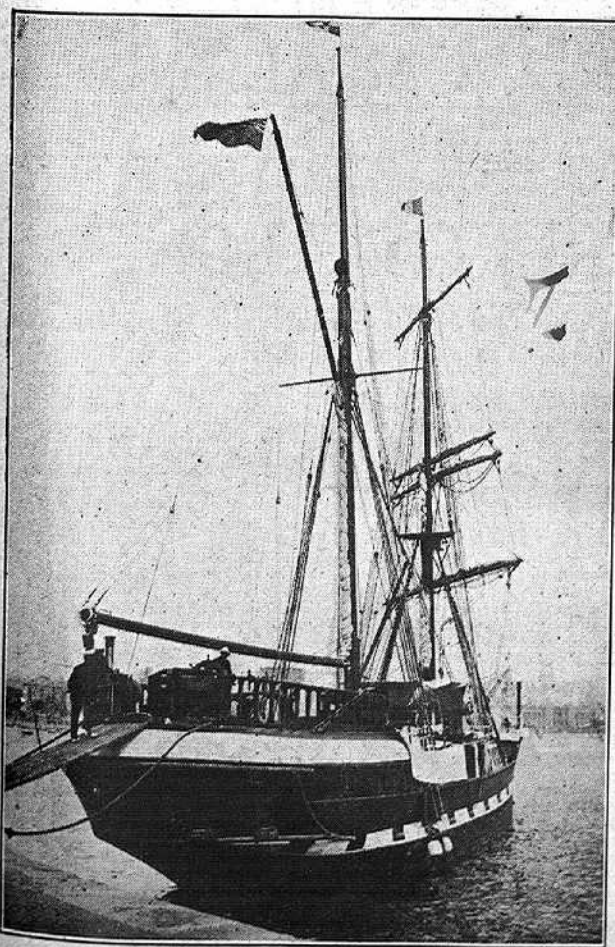
Creiem que és més que lamentable el fracàs d'una experiència semblant. No pel fracàs en si, sinó per la conseqüència que se'n desprèn. La nostra gent és refractària en absolut a les col·laboracions i a les associacions. Cadascú vol anar a les seves sense haver de donar compte de res a ningú. Li agrada ésser cap d'arençada, com diuen els termes vulgars. I el fracàs de l'experiment esmentat no fa més que reforçar la utopia de tots els partidaris d'aquesta dita.

De com van errats, ni cal parlar-ne. Els nostres industrials no han sabut sindicar-se i aquesta mesura era l'única que podia salvar-los. Els que ho han fet han fracassat. I ara no trigarem a veure que el Govern, a qui ha estat demanada tantes vegades la solució de la crisi industrial, imposarà com a remei una sindicació obligatòria i controlada.

Allò que podia haver estat un acord lliure i ben entès, posat a la pràctica i regentat pels mateixos components, ara revestirà un caràcter oficial i aneu a saber sota quines formulismes i quines condicions es desenvoluparà.

Sigui com sigui, es tracta d'una mesura d'una importància capital, ja que amb ella hi va lligada la salvació o la moral d'una indústria que és una de les riqueses més importants de Catalunya.

ALFRED GALLARD

El yacht «Dolphin» en el qual viatja Chamberlain

De com Chamberlain va conèixer la mort de Stresemann

L'ordre del director de l'Agència Fabra és ben terminant.

— Heu de veure Chamberlain sigui com sigui — m'ha dit per telèfon — i heu d'arrencar-li, per a la Reuter, unes paraules sobre la mort de Stresemann.

Veure Chamberlain, parlar-li!

He pensat tot seguit, no sé per què, en el reportatge famós de Gaston Leroux: «Com he mancat Chamberlain». Temo que el fill del gran polític anglès, també eminent home d'Estat, es mostri igualment esquerp — i, per endavant, em ressonen ja a les

convèncer-se millor de la nova que en ella li he donat.

— Em sorprèn, em sembla impossible! — repeteix.

Em convidava a seure prop d'ell, en un sofà de vimet, de dos seients. Jo no gos. Poques vegades a la vida he experimentat una semblant timidesa. Trobo que el seure'm allí, al costat, freg a freg, d'un home «tan important», constituïria una imperdonable familiaritat.

— Però, com ha estat? Quins detalls es coneixen? A quina hora ha mort?

M.Y. DOLPHIN.

Dr. Stresemann's death is a tragedy not only for Germany but for Europe. To his bold initiative we owe the death of Locarno & to him & his staff around before all others we owe the progress which in the last few years the world has made towards peace. To me personally his death is a great personal sorrow. In him I have lost a true friend.

Arthur Chamberlain

Traducció del present autògraf: «La mort del Dr. Stresemann és una desgràcia no solament per Alemanya sinó per Europa. A la seva intrèpida iniciativa devem el Tractat de Locarno, i a ell i a M. Briand devem l'avenç cap a la pau que el món ha fet aquests darrers anys. — La seva mort és una gran pena personal per mi. Amb ell he perdut un veritable amic — Austen Chamberlain.»

orelles les paraules: Never, never, never, Mr. Chamberlain has received newspaper gentleman! pronunciades per qualsevol dels seus servidors.

Poc abans d'arribar al lloc on el yacht «Dolphin», en el qual viatja Sir Austen Chamberlain, està atracat, descobreix una guarda de seguretat plantada a l'entrada de la passarella.

Serà inútil indicar-li la meua «sagrada» missió, encarir-li la importància de la Reuter, pronunciar el nom de Stresemann.

— Ací!

Una frenada. Obro la portella d'una revolada i, abans que el guarda se'n hagi adonat, sóc dalt la passarella, que es vincia com un trampolí.

Un oficial i un mariner em deturen.

Em parlen anglès, i jo només sé d'anglès unes poques paraules tècniques, que recordo de quan estudiava el curs preparatori de la carrera d'enginyer, i algunes altres més, no tan tècniques i gens aprofitables en aquells instants, apreses al taulell del Grill-Room i als escenaris de revista.

Dono a conèixer, de la millor manera que puc, la meua condició de reporter de l'Agència Reuter i demano per veure Sir Chamberlain.

— Molt greu! Molt urgent! Stresemann mort — afegeixo alçant la veu.

El nom de l'Agència Reuter i un mig convenciment, potser, de que qui crida té raó, convencen l'oficial, el qual em fa signe de que el segueixi.

Travessem la coberta del yacht.

L'oficial, amb la mà, m'ordena parar-me. Jo ho faig, però així que es gira continu endavant, darrera d'ell. Tinc la partida mig guanyada.

Arribem al pont. Nova ordre de restar quiet. Jo, a dos metres de distància, segueixo els passos de l'oficial.

Hem arribat a la porta del menjador. És un quart de dues. Soroll, a dins, de coberts. Sir Chamberlain està dinant. Esperarem.

Passa el temps i cau un sol que estavella.

Trec una targeta i hi escric, en francès, les següents ratlles: «L'Agència Reuter prega V. E. de donar una impressió respecte de la mort del Dr. Stresemann.» L'entrego a l'oficial i demano que la faci passar immediatament, repetint-li les paraules «urgent» i «greu».

L'oficial adverteix algú del menjador. Surt un criat i se'n emporta la targeta.

Dos segons... Heus ací, fent rutllar nerviosament la meua targeta entre els seus dits, el propi Mr. Austen Chamberlain.

— Heus ací, d'aspecte jove, el tradicional monocle a l'ull esquerre. Vestit de blanc, corbata blava.

La seva presència m'imposa. M'imposa la seva alta significació internacional. M'imposa també — molt! — la seva extraordinària correcció. Tinc, per uns moments, la il·lusió que la figura de Sir Chamberlain va creixent, creixent, fins a agèntar-se, i que jo em torno petit, petit — igual que si es desenrotllés una historieta vivent del Life.

— Aquesta notícia... No en sabia res! Són les seves primeres paraules. Parla francès.

— Malauradament és certa, Excel·lència.

Sir Austen Chamberlain està emocionadíssim. No sap què fer, no sap què dir. Llegeix altra volta la meua targeta, com per

Jo només sé que Stresemann ha deixat d'existir.

— Em sembla impossible! — exclama altra volta Sir Chamberlain. — Diria que és un somni! Quina pèrdua, quina pèrdua! No sé pas què dir-vos. Stresemann era un polític considerable, un dels més fins de la post-guerra, un dels més aguts! És difícil ara, tot d'un cop, expressar-ne la valua... En fi, veniu.

Entrem a un saló-despatx de gust exquisit i d'una amable intimitat. Estil Renaixement. Tot ocre a les parets i mobles, amb cortines, encatífats i endamascats a les cadires de color blau cobalt. Estampes antigues, de vaixells, amb marcs d'aurats. Unes teles xines cobrint l'escalfapanses i la barana d'una escala que condueix als cambrats.

Sir Chamberlain s'asseu a un seureter que hi ha a un recó. Es treu el monocle i es posa uns ulleres de conxa, que l'enjovenen encara més. Treu de la carpeta uns fulls de paper, de color morat clar. Cerca la ploma. En té una davant i no la veu. està agitat. Li allargo la meua estilogràfica.

— Us escriviré uns mots... Serà millor.

Comença a escriure. Una ratlla, i estripa el paper. Un altre. Torna a fer-lo bocins. Una tercera quartilla. Una altra. Va per mullar la ploma i s'adona que té als dits una estilogràfica i que no hi ha tinta a la taula. Em mira i ofega un somriure. Va poc a poc, com si mesurés les paraules.

— Ah, aqueixa mort!...

Ha acabat. Firma d'un traç ràpid.

— Un veritable amic, un veritable amic, el Dr. Stresemann! — exclama, com repetint els darrers mots de la seva quartilla, a l'entregar-me-la.

Remercio Sir Chamberlain i em dispo a anar-me'n.

— Us agrairé que em porteu detalls. Siguen ací abans de dos quarts de quatre. Haig d'anar a l'Exposició.

— Us plau la nostra Exposició, Excel·lència?

— Molt, molt! No ens esperàvem una cosa semblant. Els jocs d'aigua i de llum, sobretot, són magnífics.

I, com obsessionat per la mort de Stresemann, insisteix:

— Porteu-me detalls! No us en oblideu! Una estreta de mà. Sir Chamberlain entra al menjador murmurant encara:

— Sembla impossible!

Surt corrent. Aquesta vegada, els déus del periodisme, de què parla Stéphan Lauzanne, han somrigut al reporter. La passarella torna a vinciar-se com un trampolí; de poc que faig un capbussó! El guarda em mira esverat. Dintre del taxi contemplo i beso aquella quartilla de color morat amb la mateixa il·lusió que produïa els vint anys una lletra de l'estimada.

JOAN TOMAS

Aquest número ha estat passat per la censura

RAMON BES & C.^a

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i utilitatge per les Arts Gràfiques

Aguilers, 1, i Via Laietana, 4, BARCELONA

Telèfon 15524 - Apartat 896 Direcció telefònica: DANIBES

Els periòdics d'esports en català

L'aparició del setmanari *La Nau dels Esports* posa d'actualitat el com és que fins ara no han tingut vida les diferents publicacions catalanes consagrades exclusivament a l'esport, malgrat que moltes vegades hom s'hagi entestat a presentar-nos com una cosa genuïnament catalana el moviment futbolista, sobretot.

Amb la del nou col·lega serà per cinquena vegada que es fa aquest assaig.

Qui primer va cometre la gosadia de llençar al públic una fulla esportiva en català fou no menys que l'actual secretari de la Federació Espanyola de Futbol i ben conegut de tots, En Ricard Cabot, per allà l'any 1910 ó 1911.

Es deia *Sports*, si la memòria no ens traïx. Tot i vendre's a cinc cèntims va viure unes poques setmanes, car aleshores l'afició a l'esport no volia soroll. Se'n parlava ben poc, però potser se'n feia amb més sinceritat que ara i sense l'afany de lluitament d'avui. Els camps de futbol se'ls marcaven els mateixos jugadors un quart d'hora abans d'actuar; l'entrada era lliure i a tot estirar, es feia pagar un ralet per la cadira i no eren pas molts els qui utilitzaven aquest servei.

L'intent de propagar l'esport en llengua vernacle en aquells temps d'esport primitiu i que el català no estava tan en voga com ho és sortosament avui, fou una heroicitat de la qual cal retre homenatge al seu autor. És cert que en Ricard Cabot en la seva joventut — i no el volem pas tractar de vell — havia sentit sempre una accentuada inclinació al periodisme (recordem si no *La Publicitat*, *Stadium*, *El Mundo Deportivo*) que els seus diners llargs va costar-li; però en un país on abunden tant els analfabets rics, trobem aquesta afició molt lloable i fou una llàstima que no en reeixís. Fet i fet, probablement hauria tingut més eficàcia que no totes les legislacions futbolístiques a què obliga el colossal organisme que avui funciona a Madrid amb ramificacions a totes les «provincies».

Al cap d'uns anys de desaparició la primera fulla esportiva en català i ja en plena guerra, uns entusiastes del F. C. Barcelona i de la secció esportiva del Centre Autonomista de Dependents, aconseguiren fer sortir *Catalunya Sportiva*. Per ella desfilaron tots els qui de temps venen prestant atenció a les coses de l'esport. Va tenir el seu moment de popularitat. Si mal no recordem en alguna ocasió era el sol setmanari esportiu que tractava extensament el futbol (aleshores *El Mundo Deportivo* sortia els dijous i guardava preferència als esports mecànics). Però també hagué de sucumbir als tres anys, i quan per segona vegada se li intentà donar vida, la seva existència va ésser encara més efímera.

Fou simptomàtic que un periòdic com *Catalunya Sportiva* que en molts moments (amb tot i les seves imperfeccions) representava un modernisme en el periodisme esportiu, al qual col·laboraven homes que després s'han fet un nom en aquest ram, que no existia sinó un diari escrit en català que per cert concedia escassa importància als esports, que en determinats moments fou quasi únic setmanari a sortir, que feia una política de barcelonista «enragé» i que el Barcelona era en aquells moments un dels puntals (!) del catalanisme, repetim que fou simptomàtic que hagués de desaparèixer.

El tercer intent va ésser el de *La Publicitat d'Esports*. Sembla que la capacitat i organització d'una empresa així havia de fer triomfar el suplement esportiu, sobretot en el seu segon període, en què els elements que ens encarregàrem varem procurar popularitzar-lo, treient-li tota la carrinoneria d'aquell sac d'escollofles que se'n diu «se'n deia», perquè no sabem si encara existeix «Confederació Esportiva».

Primeres firmes, extenses informacions i reportatges, abundància de material, res no hi fou escatimat en uns moments que cada insígnia de futbolista volia ésser una patent de catalanista. Així i tot, l'empresa va considerar convenient plegar al cap d'un any. El tercer intent, també havia fracassat.

Vingué després *L'Esport Català*, nascut a l'escalf d'uns centenars de subscripcions aplegades en uns pocs dies, a dues mil pes-

setes recollides d'uns generosos donants, a l'enredada d'un impressor a punt de fer fallida i sobretot, gràcies a l'ajut que els dos diaris catalans d'aleshores ens donaren i gràcies també a la propaganda que ens feren els amics a les comarques. Fins aquell dia, cap publicació esportiva en català no havia nascut amb tants feliços auguris. Dins dels limitats mitjans amb els quals hom comptava, no creiem que ningú pogués fer retrat d'haver frustrat l'interès del seu públic. N'és una prova que les 16 ó 17 mil pessetes que s'hi varen enterrar en el temps que va sortir, foren pagades en una gran part amb quotes suplementàries dels subscriptors i aportacions voluntàries dels seus lectors. *L'Esport Català*, mal ens està el dir-ho, fou un esforç considerable. La majoria dels seus redactors i col·laboradors no cobraven i els seus pocs fabulosos que es repartiren no eren prou per a l'aperitiu d'abans de dinar. Varem decidir plegar perquè ja estàvem tips de passar misèria tot i estar molt reconeguts al nucli de lectors que ens ajudà amb una constància mai prou lloada.

Tenim doncs que són quatre els intents de publicacions esportives en català que han fallat. Cap dels periòdics que hem anomenat, en llurs respectives èpoques, no ha pogut considerar-se inferior a llurs semblants escrits en espanyol. Podrà argumentar-se que aquests tenen un mercat de venda més extens. Pura ficció. Tot periòdic esportiu que no obtingui una venda suficient a Catalunya, per més èxit que tingui Ebre enllà, ja està llest. Hi ha precedents i experiències que la discreció ens obliga a no senyalar.

Per tant, la conclusió a la qual s'arriba, ja es veu que no pot ésser més lamentable i posa de relleu, una vegada més, si és falsa aquella pretensió segons la qual el sector esportiu, ideològicament, tingui un sentit més enlairat que el merament de divertir-se o apassionar-se pel joc en si.

Lliga perfectament que se sigui catalanista i un insuportable apassionat al futbol. Però ja fa molt temps que em decanto per creure que la gran massa que es congrega als camps esportius és insensible a totes les altres coses que no enquadren amb el seu partidisme.

No he estat mai aficionat als braus, però sempre he trobat cursi crear una incompatibilitat de catalanista i aficionat a l'espectacle taurí. Doncs la mateixa impressió m'ha fet voler lligar la filiació a tal o tal altre club amb actes de significació ideològica.

L'experiència ens ha demostrat ben bé que davant les habilitats d'En Zamora o les genialitats d'En Samitier, es fonen tots els sentiments del futbolista. Mossèn Lluís Higa del tot amb el senyor Domènec quan són al camp de futbol.

Però si totes les demostracions que n'hem tingut no fossin prou, tenim el precedent de les quatre publicacions d'esport en català que, a través d'una vida més o menys accidentada, han hagut de sucumbir.

Expressament hem deixat a part el cas del *Xut*, aquest simpàtic setmanari que ha arrelat gràcies al finíssim humorisme d'En Castanyers. Pot dir-se que és una obra personalment seva, car què era aquell periòdic abans del seu reforç? Així i tot, no perdem de vista el caràcter especialment d'aquesta publicació, que correspon ni més ni menys als antics setmanaris de «sàtira» que feien les delícies dels nostres avis, que pretenien no saber llegir una carta escrita en català, però es recreaven amb les facècies dels humoristes de llur època que feien la barrila sempre en català. El cas de l'èxit del *Xut* no pot considerar-se, per tant, com un argument que desafi en res la convicció abans exposada — i no creiem que els amics del *Xut* s'ho prenguin malament.

Per acabar, no cal dir com ens agradarà de veure que ara, amb motiu de l'aparició de *La Nau dels Esports*, les circumstàncies són molt millors i que el públic català, aficionat a les coses d'esport, és prou nombros per a prestar el caliu necessari a assegurar una llarga existència al nou setmanari, que com tots el altres, surt ric d'esperances i, el que és més agradable i més sensacional, ric de diners.

VICENTS BERNADES

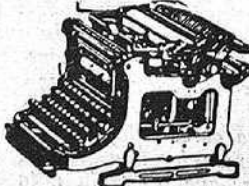
PASTILLAS MORELLO

Escalipol, Savia de Pino y Bálsamo de Tola
Combaten: TOS, CATARROS, BRONQUITIS, ASMA, etc.
No contienen ningún narcótico
Recomendados por eminencias médicas durante más de 50 años

Albiol G. i Riera, S. L.

Passeig de Gràcia, 42 - BARCELONA - Telèfon 15345

MÀQUINES D'ESCRUIRE NOVES I D'OCASIÓ
REPARACIONS - ABONAMENTS DE NETEJA
OBJECTES D'ESCRITORI

D'UN 5 A UN 10 PER 100 DE DESCOMPTE PRESENTANT AQUEST ANUNCI

LES LLETRES

Aquelles paraules

Conte inèdit de MARC BENET

El germà professor, picant cadenciosament amb una palmeta damunt del pupitre, marcava el ritme de la cantarella amb que els nois entonaven el verb "obrir". Els xicots, inconscientment, conjugaven seriosos, distrets del que deien i del que volien dir, fixant tan sols l'atenció en missenyor Radiant, el Director general de les escoles, que, dret dalt de l'entramat de la càtedra i vessant una satisfacció d'aires neta i marcial, s'anava convençent del molt ben disciplinats que el germà professor tenia els deixebles.

Missenyor Radiant no podia dissimular un somriure d'home triomfador en veure que el conjunt de la classe dels "mitjans" deia amb una convicció tan devota: "nosaltres obirem"... "nosaltres obirem". A germà Radiant li semblava assistir a una prometença sacramental, a un jurament col·lectiu, que permetia esperar en el demà. Portat i embadalit per aquesta idea, com si volgués fixar en la seva memòria cadascun d'aquells futurs "pionners" de la santa causa de l'obediència, es fixa en cada un dels nois i els classifica, mentalment, segons les regles de la frenologia, ciència de la qual era gran fanàtic i gran admirador, malgrat creure, i si més no pregonar, que el lliure albir, concedit a la criatura humana pel sistema que tothom sap, s'imposava per damunt de tot.

Acabaren de conjugar el verb i germà professor, amb la venia de missenyor Radiant, amb ven afilada per bé que autoritària, donà l'ordre d'esbargiment.

La mainada, reaccionant de l'encarcarament amb què acabava de demostrar el seu domini de la gramàtica al Director general, començà a enraonar, a obrir i tancar pupitres, desmuntar berenars, riure i disposar-se a sortir al pati a respirar aire pur, ja que la classe, quadra gran, guardada de cartells, mapes, quadros d'història, pissarres, armaris, sants i boles del món, tenia poques finestres i en aquella hora ja estava impregnada d'una atmosfera pesada i greixosa, característica de certes escoles en què la polsina de guix i la mala olor del cuire de les carteres es combina amb les de la suor dels nois, de la tinta passada, de la cera i de certes dependències, que, entre totes, fan més inaguantable aquell tuf.

La quitxalla frisava per sortir, però l'ordre encara no venia. És que voltant el germà director s'havien congregat uns quants professors que li seguien amb assentiment i adulació les explicacions, en aparença altament interessants i profitoses. El conjunt que formava el professorat era curiós de debò, puix que el contrast dels vestits negres amb l'emblanquinat de la paret donava un aspecte de verdader paisatge boreal; sort que el crucifix que presidia la sala deia clarament que ens trobàvem en terra de fíels.

Els xavalets ja no s'aguantaven i aprofitant la distracció dels mestres començaren a saltar i esbatussar-se com si ja estiguessin al pati, aixecant gran avalot. La veu aflautada de germà professor, acompanyada del clàssic cop de "puntero" impenetrable, imposà silenci instantàniament entre els alumnes. Llavors se sentí que missenyor Radiant, seguint la conversació amb els seus familiars, deia enfàticament: —Sí, germans, sí, tot professor hauria de conèixer les lleis de la frenologia; així faria grans descobriments entre els seus deixebles — i a continuació afegí familiarment dirigint-se a germà professor —: Deixeu sortir la quitxalla al pati.

Els nois desfilaren xiroliant sota la mirada inquisitiva i escrutadora d'aquell concili de sants barons, fins que s'escaigui passar el noi Buixó segon, al qual germà Radiant deturà amb visibles mostres d'emoció, com si havent-lo vist acabat d'obtenir una victòria decisiva, com si fes una gran troballa. Li indicà que s'atansés al cercle que formaven aquells representants del sant magisteri, dirigint-se als quals missenyor Radiant digué, somrient amb beatitud i amb frase lapidària:

—Heus aquí el criminal: fixe-vos que és el tipus característic del criminal nat.

I mentre pronunciava aquestes frases en to sentencios, les seves mans fofes passaven amb nerviositat i fruïció pel cap del pacient; el seu rostre adquiria una vermembrada.

ELS PETITS ES FAN GRANS

Així ens diu, tot entusiasmat, un amic que acaba d'arribar de París, referint-se al RESTAURANT BARCELONA establert en la capital de França.

Hom l'havia conegut, el restaurant que porta el nom de la nostra ciutat, al carrer Montmartre. Petit, ple d'aire pintoresc, continuació de l'antiquíssima «Auberge de la Grille». Sempre que passàvem per aquella reixa milenària de la porta, ens sentíem disfressats amb trajo de capa i espasa.

Ara, el RESTAURANT BARCELONA ha fet un salt prodigiós i se n'ha anat als Grands Boulevards. Ha instal·lat, amb tots els ets i uts, dues sales ben espaioses, on s'apleguen compatriotes i no compatriotes desitjosos de fruit de les excel·lències de la nostra acreditada cuina.

Creiem fer una bona obra recomanant als lectors que prenguin nota de l'adreça:

9, Boulevard Montmartre.

Davant mateix del Café de Madrid.

Allí trobaran un servei acurat, dependència de casa i l'amabilitat exquisida del propietari, el nostre excel·lent amic Ferrer.

Talment com si no s'haguessin mogut de la Rambla!

llor perillosa com si hagués d'esclatar; el seu nas greixós i roig, ramejat de filaments saginosos en congestió, s'inflava; els seus ulls botits semblaven tocar als vidres blau turquesa pallid de les ulleres com si volguessin endinsar-se més bé en el crani del nen Buixó. La boca de missenyor Radiant s'omplia de salivera i el pitet sobre el qual apretava la seva barba de moixernó marcava violentament el panteix d'aquest frenòleg en acció.

Pres del seu entusiasme i no deixant de masegar el cap d'aquell exemplar, dirigint-se als mestres, digué:

—Fixeu-vos-hi, i tingueu-ho present... Aquest clot de l'occipital, aquest frontal tan deprimit, aquests supercilis tan acusats, aquest rictus...—i després de seguir amb altres detalls, cridant com un orat, afirmà: Aquest noi està destinat a ser un criminal, i no falla: ho serà. Les característiques són concloents: és el veritable tipus de criminal nat, i no pot escapar a la llei general. Déu nos en guard que no l'haguessin dut al nostre si, o que se n'apartés.

Sembla que en adonar-se de com resultaven categòriques les últimes frases per ell pronunciades, oblidant-se de l'existència del lliure albir, no deixat de pregonar mai, es veié massa endinsat en la ciència materialista i esbossà aquella rectificació.

El noi Buixó, pobre, restava talment com un anyell. Quiet que ja era de si, de salut delicada, feble de voluntat i obedient als superiors, aguantava amb resignació cristiana la dissecció que feia del seu crani l'admirat germà director, i encara que no entenia res del que deia, ja que la seva edat no li ho permetia, aquella frase li produï el mateix efecte que si la hi clavessin en forma de tascó i a cops de mall dintre el magi.

Els companys eren ja al pati i jugaven: ell, el més decandit de la colla, seguia dins la classe xafogosa i carregada, en mig d'aquells senyors tan greus i sofrint un examen monstruosament enutjós. Es clar que tenia un cert rictus el noi: era el rictus de l'angoixa.

Han passat anys i anys: anys que han portat a la vida del noi Buixó, desenganyats i tristes. Varen passar els dies de la seva infantesa; la realitat, en forma d'obligació de guanyar-se la vida, l'ha dut a treballar simplement com a jornal. Es clar que el noi també ha tingut les seves ambicions; però amb quina facilitat es destrüen, que prompte es varen esvaïr...

Ara passa tot el dia entaforat en la nau d'una fàbrica, on la remor de la maquinària fa una cançó monòtona i persistent durant vuit hores inacabables. Res no ha fet. No l'interessa res.

De la seva infantesa tan sols recorda un dia assolellat, en què germà Radiant li deia amb veu de nas que era el tipus de criminal nat. En el seu cervell han trobat ressò les paraules del mestre, i ha procurat pensar el que volia dir allò tan estrany. I ho ha sabut. En una barraca de Santa Madrona, entre milers i milers de llibres, en trobà un d'estrany. El seu cervell buit i mig format, tot just albirant algunes resplendors, va veure una sèrie d'especulacions sobre els instints del home, i va entendre tan sols a mitges que ell havia nascut per ésser criminal: que ho havia d'ésser.

Mai els miralls no tingueren per En Buixó sinó una minsa importància. Amb prou feines els diumenges, després de rentar-se, es pentinava mirant-se al mirall. Però més tard, quan l'obsessió del llibre misteriós on es veia l'esdevenidor dels homes s'apoderà del noi, el mirall era el confident íntim i la confirmació de la sospita...

Per a tocar-se el front, per a palpar-se el cap, per a veure què tenia ell de diferent de les altres persones, el mirall era l'ajut imprescindible.

Una mena de por se n'apoderà de tal manera, que fins havia arribat a sentir neguit dels ganyets, i ni gosava tocar-los. Amb prevenció instintiva es mirava les mans i li semblava veure-les agafar—sense voler-ho ell—un punyal homicida. Fins i tot, a la nit patia per no somniar que algú queia sota la seva fúria, i tancava les portes de la seva habitació per evitar algun accident.

Era un neguit, una tristesa i una lluita formidable del voler i del no voler.

En lloc de pesar el pro i el contra, d'intentar combatre la malastruga que se li endinsava més i més, només volia fugir-ne; però era més forta que ell. Sempre tenia davant un quadre de por i de sang.

Ell assassinà...

Tan sols de vegades aconseguia el Buixó reaccionar, viure per uns dies completament allunyat de la seva mania; més era en va. Aquesta reacció difícilment podia afavorir un home impossibilitat d'aprofitar-la per la seva abúlia persistent. Si la petita espurna de salvació se li presentava, era més que res un producte de l'impuls natural i mecànic que tot ésser que es creu inferior sent per a igualar-se als seus semblants, i res més. Per això la regeneració moral no va poder mai prendre forma definitiva; seguia únicament les oscil·lacions i les intermitències de la fantasia malaltissa. Sobre En Buixó pesaven com una maledicció les paraules fatídiques d'aquell home negre, del pitet blanc i d'orelles roges, que amb tanta suficiència li va predir el seu futur.

L'estat moribund de l'esperit féu néixer en el seu interior l'obsessió que les imatges que il·lustraven aquells llibres que tan àvidament llegia, tenien la fesomia d'ell. Sentia unes veus fosques que li deien "criminal", i veia aquesta paraula materialitzada en unes imaginàries lletres fosfores-

cents que es dibuixaven en l'espai i que, amb moviment serpentejat, se li ficaven pels ulls, li penetraven dins el cap i li resseguien l'espina deixant un rastre de fredor i d'entumiment.

Els desvaris i les visions es multiplicaven i el ressò de les paraules sentencioses s'anava ampliant. L'obsessió esdevenia cada vegada més apremiant i coactiva, i el dubte desaparegué quan un dia, per una simple discussió de treball. En Buixó es barallà amb el contramestre de la fàbrica i el deixà estès...

Per primera vegada, la sang vessada del seu company vingué a esvaïr afirmativament aquell dubte que el corsecava.

Les parets de color gris feien com un mantell impenetrable, i al mateix temps com una gran cambra sense sostre.

El pati era de rajola bon xic gastada, i a força de rentar-la i del fregadís quasi diari havia agafat un to vermell brut. Una llenca de mur era aclarit per una taca forment groga, on es dibuixaven les ombres mogudes de les fulles d'un arbre tísic i esllanguit que treia les branques escanyolides per sobre la paret.

El sol, que només es dibuixava en un cantó, havia omplert l'ambient d'una calor ofegadora. Els presos, espitregats, respirant dificultosamente, ni tan sols tenien alè per passejar-se. Els rajols cremaven i les mans dels homes s'entremuntaven angustiosament.

En grups de tres i quatre eren arredossats pels recons contra les tapias, cercant una frescor que no trobaven; i el rondineig de les converses es confonia en la monotonia general; dels altres patis ni un soroll venia...

A vegades, una oreneta es retallava pel cel, com un coma que s'anava empentint, vers una llibertat que no podien gaudir els que allí estaven.

En Buixó, el noi Buixó, també hi era: la seva cara, el seu pensar, el seu mirar no eren canviats. Continuava essent l'home sense ambicions... La fatalitat l'havia portat allí, i ell s'hi estava sense discutir-ho.

Un crim involuntari. Després, la realització d'altres en què ell es creia també haver estat només l'instrument cec.

Explicava la seva història a un altre pres que només ho era per un simple furt.

El seu company el mirava sorprès i l'escoltava admirat: el creia, si més no, un geni del crim, i es trobava que En Buixó li explicava les seves gestes sense gloriarse'n, sense fer-se-les valer com uns grans mèrits.

—Però tu has mort ja quatre persones?

—Sí, però jo quasi no vaig fer res.

—I doncs?

—Oh! les meves mans que s'avançaren; el meu destí, la meua "estrella" que ho va voler així.

El noi, encara més admirat, féu:

—Qui pogués estar a la presó per coses semblants; això sí que és "honorable"; jo tot just començo, però ja hi arribaré...

En Buixó objectà, convençut:

—Oh! no ho creguis pas; si no hi ets destinat, si no ets criminal ja de naixença, no hi arribaràs pas.

La conversa es descabdellava avorrida per part d'En Buixó i curiosa per part de l'altre. A la fi, el seu admirador gosà preguntar:

—Però, escolta: m'han dit... que tu havies trobat una vegada la teua dona amb un "mano"... i que no els vas fer res.

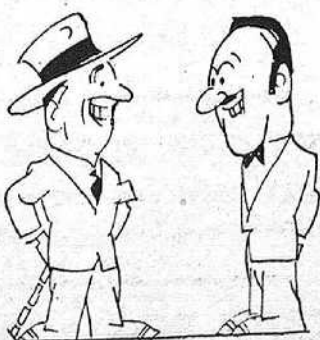
Aleshores, En Buixó medità un moment, assaborí la seva tristesa i explicà amb pausa:

—Sí; era una nit que jo anava mig begut; una nit que havia aixecat massa el colze, i em sentia feliç: tot pujant a casa comptava dur-me'n la dona l'endemà a fora, perquè a mi també m'agrada el camp. Vaig obrir el pis, i així que entro veig al llit, abraçats i dormint, la meua dona i un home: un cop de sang va pujar-me al cap; les mans buscaven una eina i... de moment, la placidesa d'aquells dos, la certesa que eren feliços, la seguretat que no tenien res, que ells no eren fets per patir com jo, que sempre he estat dissortat, va fer-me pensar a deixar-los... No sé pas el que em va passar: se'm va nuar la gola, sentia ofec i els ulls se'm van humitejar... vaig fugir... No els he vist mai més.

Després En Buixó s'aixeca, camina uns passos, abstrè i capficat, i de sobte s'acosta al jove que restava assegut, i com represent la conversa, li diu:

—Ja veus: ben mirat, potser era l'única vegada que tenia raó de matar, i no ho vaig fer. Ves si això no és de criminal nat...

MARC BENET

—Quants exemplars vas vendre?
—Tres.
—I doncs, què t'empatollaves d'un èxit fabulós?
—Oh, és que es tractava d'un llibre de faules.

(Caras y Caretas.)

La festa major de les llibreries

Sembla que en aquelles hores del dilluns que els noctàmbuls encara consideren pertanyents al diumenge, començaren de no-tar-se senyals infalibles de la Diada del Llibre. Persones esgarrioses matineres encara els constataren més. Els llibreters, aprofitant la fosca els uns, l'ensopiment matinal els altres, envairen la via pública. A més a més, enganxats, segons que sembla, per ordre de la «Càmera Oficial del Llibre», en totes les tanques disponibles la compra de llibres era recomanada en rètols de colors, mitjançant fórmules directament coactives o prometedores d'avantatges morals i materials.

Aneu a saber si subjecte a la força persuasiva d'aquests cartells comminatoris, o bé arrossegat per la rebaixa del deu per cent, o posseït del sentiment que complia un deure, el públic es deixà trepitjar, masegar i empentejar a les llibreries, amb molta més afició que cap altre any. Si en l'esdevenidor l'increment segueix la marxa d'aquests quatre anys, que estem destinats a veure els anys que encara esperem viure?

El costum de comprar llibres el dia 7 d'octubre ha arrelat ja, a Barcelona, amb tanta força com el de comprar panallets per Tots Sants, gall dindi per Nadal i coques per Sant Joan. Sempre és ho que, com l'aliment del cos, el de l'esperit tingui també el seu dia ensayalat.

La darrera setmana, els que tenen càrrec de parlar de llibres dels periòdics, s'han vist literalment inundats sota un xafec d'obres. Si les volen llegir totes en tenen per més d'un mes. És que al·lisonats per l'experiència d'altres anys, autors i editors han fet gemegar les premses tot el mes passat. Aviat arribarem, potser, que exceptuades les col·leccions amb data fixa d'aparició, els llibres catalans apareixeran la primera setmana d'octubre, i tota la resta de l'any serà de dejuni editorial. Fins un milionari i mecenas com el Sr. Cambó ha aprofitat, com un pobre autor professional, el Dia del Llibre per llançar el seu, en doble edició.

Que a Madrid aquesta festa no hagi passat de tenir un caràcter oficial i que ací el tingui popular, i calgui per tant que el públic trobi primera matèria a comprar, explica que de la venda total de llibres a Barcelona, un bon 75 per 100 l'ompli el llibre català.

Els compradors són de dues menes. N'hi ha que han establert premeditadament una llista considerable, en la qual el descompte ja és una cosa respectable, o bé compren una obra de preu, com aquells que en tal dia com dilluns han adquirit l'Enciclopèdia Espasa. La majoria, però, s'accontenten amb ganguetes de més reduïdes proporcions. També hi ha els que celebren el Dia del Llibre sense comprar-ne cap, és a dir, aprofitant les circumstàncies per arreplegar uns quants llibres i marxar sense pagar, cosa que si no adquireix majors proporcions és, indubtablement, per honestat de la nostra gent, no pas perquè sigui difícil.

Duen que un dels oradors de can López de la Rambla va encoratjar l'afició al llibre fins a recomanar-ne el robatori si hom no tenia diners per comprar-ne. Un altre orador volia que fossin detinguts els que no comprassin cap llibre. —Home, potser que entre les proposicions de l'un i de l'altre establísim un terme mitjà més enraonat.

Voltant per les llibreries recollírem algunes pretensions exorbitants, exposades seriosament, com la del que pretenia pagar el seu compte el Dia del Llibre, amb el 10 per 100 de rebaixa, és clar, o el que es volia subscriure a unes quantes revistes, també amb el descompte.

També hi ha els compradors que van a la balabà, que un dia d'empentes com aquest, demanen «una novella com Els tres mosqueters», però que no sigui ben bé això, sinó, sap?, etc., o «un llibre per a un nen de sis anys, que eduqui la intel·ligència i a la vegada, no sé si m'entén», etc., etc.

Com a ornament, la majoria de llibreries s'han limitat al més estricte. La família

López ha estat l'excepció. El pare, encarregant a l'Alarma una decoració molt escenogràfica però molt poc practicable. El fill, muntant a la vorera de la plaça de Catalunya una mena de bar de llibres, coronat amb un fanal amb caricatures: una d'En Russinyol, les altres diu que eren d'En Pla, d'En Sagarra i d'En Soldevila.

A dintre, a despatxar, eren més els amateurs que els professionals. Cap al tard, foren vistos darrera el taulell, Melcior Font, Max Aub i Josep Maria de Sagarra venent llibres amb gran entusiasme. Segurament que la presència d'aquest últim i la possibilitat de tenir un exemplar de *Cafè, copa i puro* per 3'60 i amb la signatura de l'autor per torna, ajudà la venda de l'obra.

Un comprador avisà un company seu que anés amb compte, que l'autor era darrera el taulell. Sagarra féu: —Es igual; la crítica és lliure. Aquí estic només pel negoci...

A l'hora de més atapeïment, una dependenta ens confessà: —Tinc unes ganes de cridar «Foc! Foc!»

A quarts d'onze, la taula del soterrani de la Catalunya feia l'efecte de la liquidació de les ruletes de Monte-Carlo.

Es llàstima que la cavalcada missional no s'hagués celebrat aquest diumenge. Les llibreries pontificies hi haurien conegut.

Ho diem perquè un amic nostre trobà anys enrera, a Madrid, un capellà d'Arenillas del Río Pisuerga la gran illudió del qual era de no morir sense haver vist la casa Subirana. I com aquest clergue, n'hi deu haver molts més.

Tota la Portaferrissa hauria estat ocupada per «la ola negra de la reacció», com es deia abans. Ara que a can Subirana no haurien venut tants llibres d'Elis nostres clàssics...

Segons els llibreters, les obres que s'han venut més són *Les Dictadures*, de Francesc Cambó; *El cercle màgic*, de Puig i Ferrer; *Cartes meridionals*, de Josep Pla; *Cafè, copa i puro*, de J. M. de Sagarra; la traducció catalana de *Don Quixot*; *Les llàgrimes de Sant Llorenç*, de Pere Corominas..., en català. En castellà, Pérez Galdós, Baroja, diccionaris i obres tècniques.

—I llibres de text, què?

Santa innocència! L'estudiant típic no fa «moros» aprofitant el 10 per 100, sinó que s'embutxa tot l'import dels llibres de text. Quan s'acaba a l'abril, llavors serà hora de començar a pensar-hi.

A mitja tarda, Domènec de Bellmunt havia esgotat el seu reportatge, *Dos dies a Sant Boi*. En una botiga on era demanat aquest llibre, un dependent comentà:

—Es comprén. Si això d'avui durés gaire, tots aniríem a Sant Boi.

Un llibre del qual s'haurien venut molts exemplars, és el de Remarque. Però malgrat les comandes, els editors de Madrid no en trameteren prou exemplars, i l'edició catalana s'ha endarrerit considerablement, i no per culpa dels editors, diuen.

El que ningú, ni els mateixos socis, podien arribar a sospitar, és que a l'Ateneu celebrassin també la Diada del Llibre.

En efecte, hi havia per vendre l'obra del senyor Ojea, *Síntesis de fonètica inglesa, con un curso científico-práctico para con exactitud y rapidez sorprendente aprender a pronunciar correctamente al (sic) leer y hablar el inglés*.

Si hem de treure deduccions de l'estadística, o tothom sap l'anglès o ningú no té ganes d'aprendre'l.

BUCH

Agència exclusiva per a la venda de

MIRADOR

Societat General Espanyola de Llibreria, S. A.

Barbarà, 16 Telèfon 12781
BARCELONA

La LLIBRERIA CATALÒNIA

no ha guanyat cap premi dels instaurats per la «Càmera Oficial del Llibre».

A la LLIBRERIA CATALÒNIA

en canvi, li ha otorgat el primer premi el públic, que ha envaït durant tot el dia la llibreria i les parades de llibres instal·lades a la vorera.

La LLIBRERIA CATALÒNIA

va exhaurir, el «Dia del Llibre», les següents edicions:

Les Dictadures Francesc Cambó
Dos dies a Sant Boi D. de Bellmunt
Cafè, copa i puro J. M. de Sagarra

i va vendre milers d'exemplars de

Cartes meridionals Josep Pla
Hostes vingueren... J. Valls i Pujals

Encara no us heu subscrit a la Col·lecció Popular de LES ALES ESTESES?